

fessorn Thomas Ziehe blivit etnolog), den saknar helt röd tråd och den förefaller vara disponerad i takt med att författaren fått nya infall under skrivandets gång. Att den därtill består uteslutande av gammal skåpmat gör att läsningen av den blir ungefär lika spännande som att äta samma uppvärmda rester för femte dagen i rad.

Som väl vid det här laget torde ha framgått är min inställning till den här boken tämligen negativ. Trots att den alltså innehåller ett par intressanta och välskrivna bidrag bär antologin som helhet en omisskännlig prägel av hast- och hafsvverk. Enligt förordet bygger boken på en föreläsningsserie vid Institutet för framtidsstudier i Stockholm, men att en uppsättning föreläsningar fungerar i ett sådant sammanhang innebär inte automatiskt att resultatet blir lyckat om man sätter dem på pränt och häftar samman dem. *Medaljens baksida* är ett bra exempel på det. Det är helt enkelt en dålig bok.

Fredrik Miegel, Umeå

Skansjö, Sten: *Skånes historia*. Historiska Media, Lund 1997. 256 s., ill. ISBN 91-88930-10-6.

Skansjö inleder sin framställning med ett kapitel om skånsk identitet och om Skåne som historisk region. Genom detta erinrar vi oss att "Skåne" bör ha betytt "den farliga ön (eller halvön)" och att namnet – kanske – gett upphov till ordet "Skandinavien". Först med medeltiden upplevdes – menar Skansjö – Skåne som en egen region, låt vara en del av Danmark.

Det är denna skånskhets förf. sedan försiktigt vill penetrera men inte bara mot den kommande utvecklingen utan också mot ett förflutet i förhistoria och vikingatid. Skansjö är en omsorgsfull, kategoriindelnde historiker som dock inte ser skånskheten som en levande fråga med ett historiskt ledmotiv i den regionala identiteten. Som etnolog hade jag nog gärna sett att Skansjö med hjälp av sin kunnighet hade tagit ut litet djävare svängar och då utsatt sig för en kritik som kunde bli stimulerande. Förf. har emellertid valt att icke problematisera skånskheten som identitetsfråga. Det han vill meddela är nyktra "fakta" och det gör han kunnigt vad jag kan bedöma. Ibland kan jag tycka att han kommer uppslagsboken väl nära men jag är ändå övertygad om att resultatet har blivit en nyttig skånsk historia. Dock utan etnologiska perspektiv!

Sven B. Ek, Göteborg

Bitumenjagare. Sjömän i kusttankfart. Klas Ramberg (text), Johan Jonson (foto). Sjöhistoriska museet. Stockholm 1997. 154 s., ill. ISBN 91-85268-68-2.

Bitumen kallas en tjock oljeprodukt. Den måste hållas uppvärmd för att inte stelna. Hanteringen av oljan styr rutinerna ombord och har även påverkat fartygets utformning. I boken skildras arbetet på en kusttanker, "Engelsberg", som fraktar olja till olika depåer längs Nordens kuster. I fokus står sjöfolkets villkor, deras vardag ombord och hur de värderar sin sjömanstillvaro. I berättelserna framkommer jämförelser med hur det är på andra båtar och hur livet till sjöss gestaltade sig förr.

Avsnitten har rubriker som Arbetsorganisation, Produkten och farten, Kustfart och långfart, Andra tankers och torrlastfartyg, Sjöliv och landliv.

Förordet är skrivet av Anders Björklund, vari han placerar in boken i Sjöhistoriska museets etnologiska projekt. Museets uttryckta ambition är den, att samtidigt bedriva dokumentation och forskning samt att därefter föra ut resultaten i form av böcker och utställningar. För forskare och allmänhet, som vill fördjupa sina insikter, är insamlat material tillgängligt i museets arkiv. Tidigare sådana undersökningar har från 1973 varit bl.a. dessa: arbetarna vid Oskarshamns varv, sjöfartygsyrken i Gävle, splitvedsjäntor, Lunde-busar och bondsjäare, skutor, färjefolk m.fl. En parallell var Gunnel Andersdotters och Pia Frändes *Kustsjöfarare – m/s Nordstar, alltid på gång* (1994).

Klas Ramberg skriver också att det verkligen är mycket som överensstämmer mellan de båda arbetena, och att hans ambition varit att särskilt studera förändringsprocesser, vad som händer över tid, men nöjer sig med det konstaterandet. Det blir alltså recensentens önskan, att en kommande bok i denna serie omfattar det som här saknas, dvs. en analys.

Ett särskilt erkännande måste förf. också ges genom sitt förfarande, att alla som intervjuades gavs tillfälle att granska och godkänna innehållet. Relationen text och bild synes ha fungerat bra, även om det etnologiska och det fotografiska fältarbetet utförts vid skilda tillfällen.

Allan T. Nilson, Göteborg